

ЕКОЛОГО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРИЗНОМАНІТТЯ НПП «ГОЛОСІЇВСЬКИЙ»

О.Т. Крижановська, кандидат філологічних наук
О.В. Волохова, провідний фахівець з екологічної освіти
А.С. Хрутьба, начальник відділу екологічної освіти
І.П. Устименко, гід-перекладач
НПП «Голосіївський»

Розглянуто ключові завдання НПП «Голосіївський» у контексті формування сучасних уявлень про роль природно-заповідних територій у збереженні біологічного та ландшафтного різноманіття, а також усвідомлення їх місця і ролі в системі сталого соціально-економічного розвитку регіонів.

Еколого-просвітня діяльність, НПП «Голосіївський», збереження ландшафтного та біологічного різноманіття.

Національний природний парк «Голосіївський» є багатофункціональною природоохоронною установою. Він покликаний комплексно вирішувати проблеми збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, цінних природних та історико-культурних комплексів і об'єктів, формування у людей екологічного світогляду, створення умов для спілкування людини з природою.

У Законі України «Про природно-заповідний фонд України» визначаються правові основи організації, охорони, ефективного використання природно-заповідного фонду, відтворення його природних комплексів та об'єктів, які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища [3].

Мета дослідження – здійснення екологічного виховання постійно, систематично і цілеспрямовано, культивувати критерій рівноваги навколишнього природного середовища; гармонізувати відносини між природою, суспільством і економікою; орієнтувати відвідувачів на збереження природи для прийдешніх поколінь, формувати почуття особистої відповідальності за стан природи та її майбутнє, стверджуючи в їх свідомості приналежність до неї як невід'ємної органічної частини.

Згідно з Концепцією управління екологічною освітою еколого-освітня діяльність заповідників і національних природних парків здійснюється з метою забезпечення підтримки природно-заповідної справи широкими верствами населення, як необхідної умови виконання ними своїх природоохо-

ронних функцій, сприяння вирішенню регіональних екологічних проблем, участі у формуванні екологічної свідомості та розвитку екологічної культури населення.

Матеріалом досліджень було обрано системну організацію еколого-освітньої роботи національних природних парків, яка спирається на тісне співробітництво та взаємодію із освітніми закладами різних форм та рівнів акредитації. Освітня робота із студентами та учнями проводиться шляхом організації дипломних, курсових робіт, наукових, польових практик, літніх експедицій і таборів екологічного спрямування; навчання юних натуралістів; організації екологічних гуртків, екскурсій, олімпіад, екологічних заходів.

Результати досліджень свідчать, що дошкільний вік закладає підґрунтя для формування особистості дитини, засвоєння в подальшому основ природничих наук у школі. Саме в цей період дитина вперше починає знайомитися з природним оточенням. Для досягнення цієї мети НПП “Голосіївський” бере участь у семінарах екологічного спрямування методистів дошкільних закладів міста, які проводить Національний еколого-натуралістичний центр учнівської молоді.

В шкільні роки формування особистості відбувається найінтенсивніше. З цією метою в рамках Програми Університету екологічних знань керівників учнівських делегацій проводяться науково-практичні семінари. Також проводяться спільні конкурси, такі як Всеукраїнський конкурс учнівської молоді “Вчимося заповідати”, “Мій рідний край”, “Біоцит” [1]. Дієвим компонентом екологічної освіти є постійні виступи з лекціями про вплив людини на навколишнє середовище та екологічний стан України; про роль природно-заповідних територій у збереженні та відновленні природи; значення рослин та тварин у нашому житті та важливість збереження кожного їх виду. Ключовим завданням є формування сучасних уявлень про роль природно-заповідних територій у збереженні біотичного та ландшафтного різноманіття як основи стабільності біосфери, а також усвідомлення їх місця і ролі в системі сталого соціально-економічного розвитку регіонів. Тому важливим є використання інших форм пізнання природи у вигляді свят “День зустрічі птахів”, заходів “Пташина їдальня”, вікторин “Знай, люби, бережи”, на яких учні вивчають конкретні види тварин та рослин, значення кожного окремого виду для людини та природи, на практиці допомагають «братом меншим». Працівниками парку із гуртками екологічного спрямування та студентами університету, які проходять тут практику, у формі екскурсій проводяться навчальні та науково-дослідні роботи з вивчення рослинного та тваринного світу, дослідження чинників, що негативно впливають на стан навколишнього середовища в цьому регіоні. Екскурсії також проводяться з метою вивчення історико-культурних пам’яток [2].

При здійсненні еколого-освітньої та рекреаційної діяльності особливо враховується вразливість природних комплексів та окремих його компонентів, особливо рідкісних та зникаючих видів рослин, тварин, рослинних угруповань та типів природних середовищ. Екологічне виховання з її величезними рекреаційними і пізнавальними можливостями покликане сформувати суспільну свідомість щодо охорони та раціонального використання природ-

них багатств, донести до людей нагальність і важливість питань захисту навколишнього середовища.

Висновки

Отже, еколого-освітня діяльність національного природного парку «Голосіївський» є одним із вагомих чинників розвитку природоохоронного та екологічного руху, сприяє формуванню етичних стосунків людини з природою, розвитку екологічної свідомості та культури всіх верств населення, виховання розуміння сучасних екологічних і природоохоронних проблем та у кінцевому результаті сприяє сталому розвитку міста.

Список літератури

1. Волохова О.В. Роль НПП «Голосіївський» в процесі вивчення біорізноманіття в освітніх закладах / О.В. Волохова, А.О. Даниляк, Л.В. Шаповалова // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення у загальноосвітній та вищій школі”. – Полтава, 2010. – С. 240–242.

2. Крижановська О.Т. Еколого-освітня та рекреаційна діяльність на території національного природного парку «Голосіївський» в контексті збалансованого (сталого) розвитку / О.В. Волохова, Т.Д. Радченко // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Природно-ресурсний потенціал збалансованого (сталого) розвитку України» (19-20 квітня 2011 р.). – К., 2011. – Т.2. – С. 28–30.

3. Крижановська О.Т. Роль екологічної освіти у діяльності заповідників і національних природних парків / О.Т. Крижановська // Заповідна справа на межі тисячоліть (сучасний стан, проблеми і стратегія розвитку): матеріали всеукраїнської конференції (м. Канів 11-14 жовтня 1999 р.). – Канів, 1999. – С. 197.

Рассмотрены ключевые задания НПП «Голосеевский» в контексте формирования современных представлений о роли природно-заповедных территорий в сохранении биологического и ландшафтного разнообразия, а также осознание их места и роли в системе устойчивого социально-экономического развития регионов.

Еколого-просветительська діяльність, НПП «Голосеевський», збереження ландшафтного і біологічного різноманіття.

The key task of the NNP "Holosiyivsky" in the context of modern ideas formation about the role of protected areas in preserving biological and landscape diversity and awareness of their place and role in the system of sustainable socio-economic development is showed in this article.

Environmental and Educational activities, national parks "Goloseevskiy", preservation of landscape and biological diversity.